

KURSUSE EESMÄRGID

Majandusõpetusega antakse ülevaade majanduse olulisematest põhimõtetest, kodanikuõigustest, rahvusvahelisest majandusest, ettevõtlusest.

KURSUSE SISU

Majanduse olemus. Nappus ja kompromiss, alternatiivkulu. Majanduse põhivalikud: Mida? Kuidas? Kellele? Tootmistegurid: loodusressursid, inimressursid ja kapital. Mikro- ja makro-ökoonoomika. Turumajanduse alused: eraomand, hinnasüsteem, turukonkurents, ettevõtlikkus. Motiiv. Kasum. Majandussüsteemid: käsu-, tava-, turu- ja segamajandus.

Nõudmine, pakkumine, hind. Nõudlus, pakkumine, tasakaaluhind, nõudluselastsus, hinnamõju. Pakkumise ja nõudluse tabelid ja graafikud. Nõudlust ja pakkumist mõjutavad tegurid. Defitsiit ja ülepakkumine

Inimene kui omanik, tootja, töötaja ja tarbija. Kodumajapidamised. Isiklik ja pere eelarve, eelarve piirangud. Oskused ja võimed. Tarbija, säästlik tarbimine, tarbijakaitse. Tööjõud ja töö-hõive. Tööturg. Palgad. Maksud ja maksed. Töötaja, juhi ja alluva rollid. Töölevõtu vestlus, CV koostamine. Töösuhteid reguleerivad õigusaktid. Ettevõtlus. Ettevõtte õiguslikud vormid Eestis.

Raha ja finantsmajandus. Raha funktsioonid. Finantsvahendus. Pangandussüsteem, keskpank ja kommertspangad, nende ülesanded ja roll raharingluses, pakutavad teenused. Hoiustamine ja laenamine, riskid. Eesti rahasüsteem, valuutakomitee ja rahanduspoliitika. Euro ja selle kasutamine Euroopas. Kindlustus ja kindlustuse pakutavad teenused. Väärtpaberid: võlakirjade ja aktsiate olemus ning erinevus. Väärtpaberiturg ja selle mõju majandusele. Inflatsioon, deflatsioon. Tarbijahinnaindeks.

Valitsuse osa majanduses. Valitsuse roll majanduses. Majandusringlus. Riigieelarve moodustamine, tulud ja kulud. Eesti riigi eelarve. Erinevad maksusüsteemid, nende eelised ja puudused. Otsesed ja kaudsed maksud Eestis. Fiskaal- ja monetaarpoliitika. Eesti maksupoliitika. Majanduse tsüklilisus.

Rahvusvaheline majandus. Riikide võrdlemine ja rühmitamine erinevate majandusnäitajate alusel: SKT, jne. Rahvusvaheline majandus. Suhteline ja absoluutne eelis, spetsialiseerumine. Eksport, import. Globaliseerumine. Õiglane kaubandus. Valuuta, valuutaturg, valuutakurss, ostujõu pariteet. Rahvusvahelised majandusorganisatsioonid. Euroopa Liit ja vabakaubandus. Kaubanduspiiranguid: tollimaks, kvoodid, tollivälised kaubandustõkked, dumping. Eesti sise- ja välismajandus, arengusuunad. Nüüdisaegsed suunad maailma majanduses. Regioonide majandusliku arengu iseärasused ja erinevused. Tööpuuduse kasv, tulude ebavõrdne jaotus ja elanikkonna kihistumine, ressursside ammendumine.

ÕPITULEMUSED

Kursuse lõpetaja:

- 1) mõistab, kuidas nappus sunnib inimesi valima ressursside vahel ja kaaluma alternatiivkulusid;
- 2) analüüsib, kuidas erinevad majandussüsteemid lahendavad põhilisi majandusprobleeme;
- 3) iseloomustab nõudmise ja pakkumise koosmõju tasakaaluhinna kujundamisel;
- 4) saab aru pakkumise ja nõudluse joonistest; hindab nõudluselastsuse mõju nõutavale kogusele;
- 5) selgitab defitsiidi ja ülepakkumise majanduslikke ja sotsiaalseid tagajärgi. Tunneb kodumajapidamiste ressursside ja isiklike oskuste tähtsust toimetuleku eeldusena;
- 6) analüüsib tööjõu iseärasusi sõltuvalt tegevusalast ja ametikohast;
- 7) tunneb Eesti rahasüsteemi iseärasusi ja arutleb Eesti rahanduspoliitika üle;

- 8) analüüsib kommertsbankade rolli maksete teostajana ja vahendajana raharingluses, hoiuste ja laenude tähtsust pankade bilansis;
- 9) teab keskpanga ülesandeid raharingluse korraldajana, valuutareserve hoidjana ja järelevalve teostajana kommertsbankade üle;
- 10) tunneb kindlustuse olemust ja kindlustuse pakutavaid teenuseid;
- 11) teab inflatsiooni ja deflatsiooni põhjusi ning arutleb nende tagajärgede üle;
- 12) analüüsib tarbijahinnaindeksi kujunemist ja selle muutusi seoses hindade ja palkade muutumisega;
- 13) tunneb tähtsamate väärtpaperite (võlakirjade ja aktsiate) olemust ning erinevust, selgitab väärtpaperituru tegevust ja tähtsust riigi majanduses, toob näiteid valitsuse poolt pakutavate hüvede kohta;
- 14) tunneb valitsuse reguleerivat ja suunavat rolli majandusringluses ja hüvede ümberjagamisel;
- 15) analüüsib valitsuse majanduspoliitikat majandusliku stabiilsuse, riigikaitse ja sotsiaalse turvalisuse tagamisel;
- 16) arutleb riigieelarve moodustamise, maksupoliitika ja tulude ümberjaotamise üle. Analüüsib kaubanduse rolli nii riigi kui ka rahvusvahelises majanduses;
- 17) selgitab suhtelist ja absoluutset eelist;
- 18) tunneb raha vahetusväärtuse mõju riigi ekspordile ja impordile;
- 19) tunneb maailma regioonide majandusliku arengu iseärasusi ja erinevusi; mõistab tehnoloogilise arengu abil saavutatud majanduskasvu ja elatustaseme tõusuga kaasnevat võimalikke negatiivseid muutusi ühiskonnas: linna ja maa vastandumist, tööpuuduse kasvu, tulude ebavõrdset jaotust ja elanikkonna kihistumist, ressursside ammendumist;
- 20) teab spetsialiseerumise ja globaliseerumise mõisteid, toob nende kohta näiteid maailmamajandusest;
- 21) teab mitmesuguseid kaubanduspiiranguid: tollimaks, kvoodid, tollivälised kaubandustõkked, dumping ja analüüsib kaubanduspiirangute mõju üksiktarbijale ja ettevõtetele nii koduriigis kui ka teistes riikides.

ÕPPEMATERJALID

- Majanduse ABC / Andres Arrak, Raul Eamets, Toomas Karm... [jt. ; eessõna: Andres Arrak] , Tartu : Avatar, 2002
- Majanduse algkursus : õpik keskkoolile Arrak A., Eamets R., jt Tartu : Eric, 1995
- Majandusõpik gümnaasiumile ;[koostajad ja autorid Liina Kulu ... jt.] Tallinn : Junior Achievementi Arengufond : Eesti Kaubandus-Tööstuskoda, 2007 , 2 tr
- Majandusõpik gümnaasiumile / [koostajad ja autorid Liina Kulu ... jt.] Tallinn : Junior Achievement Eesti : Estonian Business School, 2011
- <http://www.innove.ee/arendusprojektid/ettevotlusope/oppematerjalid>

KURSUS „ETTEVÕTLUSÕPETUS“

KURSUSE EESMÄRGID

Ettevõtlusõpetusega antakse ülevaade turumajanduse olulisematest põhimõtetest ja ettevõtlusest üldse.

KURSUSE SISU

Turumajandus. Ressursside nappus, majanduslik käitumine, alternatiivkulu, kompromissid. Majanduse kolm põhiküsimust. Ettevõtluse tugisambad. Hinnasüsteem, eraomand, konkurents, ettevõtlikkus, kasum. Nõudlus. Pakkumine. Hinnamõju. Nõudluse ja pakkumise muutused. Tasakaaluhind. Tootmise muutuste mõju hindadele

Ettevõtlus. Ettevõtlikkus, ettevõtjate roll majanduses. Ettevõtja, ettevõtte. Ettevõtja kohustused, riskid, kasum. Ettevõtjate strateegiad. Ettevõtte õiguslikud vormid. FIE, osaühing, aktsiaselts. Ettevõtja karjäär. "Äriseadustik".

Ettevõtte alustamine. Oma ettevõttega alustamine. Äriidee, äriplaan. Toode ja teenus. Algkapital, investeerimine. Väärtpaberid. Tootlikkus, kvaliteet. Püsi- ja muutuvkulud. Nüüdisaegse tehnoloogia ning ressursside efektiivse ja keskkonnasäästliku kasutamise mõju tootlikkusele.

Ettevõtte raamatupidamine. Bilanss. Kasumiaruanne. Aktiva, passiva, kasum, kahjum, amortisatsioon. Põhivara, käibevara, kohustused. Üksikisiku ja ettevõtte tulumaks, sotsiaalmaks, käibemaks, töötuskindlustusmaks.

Juhtimine. Eesmärkide püstitamine, planeerimine. Meeskonnatöö, tööjaotus, motiveerimine, kontrollimine. Ajakasutus.

Tööjõud. Tööjõud ja tööhõive. Tööturg. Palgad. Töötaja, juhi ja alluva rollid. Töölevõtu vestlus, CV koostamine. Töösuhteid reguleerivad õigusaktid.

Konkurents ettevõtluses. Konkurentsi vormid. Konkurentsi positiivne ja negatiivne mõju tootmisele ja tarbijale. Litsents, patent, kasulik mudel, tööstusdisaini lahend ja autoriõigus.

Turundus. Põhiülesanded. Toode, hind. Hinnakujundus. Müügistrateegiad. Turundussuhtlus ja müügikoht. Reklaam, reklaami koostamine. Ostja ja müüja rollid.

Ärieetika. Vastutus tarbija, ühiskonna ja ettevõtte omanike ees. Sotsiaalne ettevõtlus.

ÕPITULEMUSED

Ettevõtlusõpetuse kursuse lõpul õpilane:

- 1) teab, et turumajanduses määrab turg toodetava toodangu ja kasum motiveerib ettevõtlust;
- 2) tunneb erinevate ressursside kasutamise vajalikkust ettevõtte tegutsemisel ning kapitali ja investeerimise tähtsust;
- 3) teab ettevõtja kohustusi, riske ja tasusid;
- 4) analüüsib ettevõtte põhilisi kohustusi oma töötajate, klientide, aktsionäride ja kohaliku ühiskonna ees;
- 5) mõistab ettevõtlust kui elatise teenimise võimalust;
- 6) oskab koostada lihtsamat äriplaani oma äriidee teostamiseks;
- 7) tunneb raamatupidamise aluseid ja oskab pidada lihtsat majandusarvestust, teeb vahet püsi- ja muutuvkulude vahel;
- 8) tunneb õpilane konkurentsiliike ning konkurentsi positiivseid ja negatiivseid mõjusid;
- 9) oskab püstitada tootmise ja müügi eesmärke;
- 10) tunneb turunduse mõistet ja rolli ettevõtte tegevuses;
- 11) oskab tuua selliste eetiliste äriotsuste näiteid, mis mõjutavad ühiskonda.

ÕPPEMATERJALID

- Majanduse ABC / Andres Arrak, Raul Eamets, Toomas Karm... [jt. ; eessõna: Andres Arrak] , Tartu : Avatar, 2002
- Majandusõpik gümnaasiumile / [koostajad ja autorid Liina Kulu ... jt.] Tallinn : Junior Achievement Eesti : Estonian Business School, 2011
- Ettevõtlus. 1, Ettevõtlusest, ettevõtjatest ja ettevõtluspoliitikast / Asko Miettinen, Juhan Teder ; Tallinna Tehnikaülikool, majandusteaduskond ,Tallinn : Külüm, 2010
- Ettevõtlus. 2, Äriideest, äriplaanist, ettevõtte rajamisest ja kasvust / Asko Miettinen, Lasse Rikkinen, Juhan Teder ; Tallinna Tehnikaülikool, majandusteaduskond, Tallinn : Külüm, 2008
- <http://www.innove.ee/arendusprojektid/ettevotlusope/oppematerjalid>